

GLUPSTWO (266) *sb n*

-p- (265), -b- (1).

sg N głupstwo (77). ◇ *G* głupstwa (55). ◇ *D* głupstwu (4). ◇ *A* głupstwo (76). ◇ *I* głupstwem (35); -em (1), -(e)m (34). ◇ *L* głupstwie (11). ◇ *N a. V* głupstwo (2). ◇ *pl N* głupstwa (1). ◇ *G* głupstw (1). ◇ *A* głupstwa (4).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI(XVIII) – XVIII w.

Glupota, brak rozumu, szaleństwo; nieuctwo, prostactwo (czasem czyn lub słowa świadczące o głupocie); stultitia Mącz, Calep, Cn; stupiditas Mącz, Calep; deliramentum, stupor Mącz, Cn; amentia, deliratio, dementia, fatuitas, insipientia, insulsitas, perperitudo, secordia, vecordia Calep, Cn; error, ineptia, inscitia (błędnie lusticia Mącz:) Mącz, Cn; alogia Calep; deliramentum, deliritas, delirium, desipientia, insania, insanitas et aegritudo animi, mania, alienatio a. diminutio a. impotentia a. valetudo mentis, phrenesis, phrenitis, defectio a recta ratione, vesania Cn (266) : Głupstwo Kupcowi przypisał/ Iż nieróstronie przedawał *BierEz* Bv, I2, K2v; Głupstwo ieft zazrzeć bogatemu, też ieft głupstwo przegarzać niedostatecznego. *BielŻyw* 41; *MiechGlab* *8v; gdiz iednak y kxięza tego głupstwa wfwych wycetalech dotknęli 22. q 4. rofwieżuiąc od tego łamnięnia ludzke/ temy łowy. *SeklKat* F2, Y2v, Z; *RejKup* a7; *MurzHist* A2, Q3v, Tv; *BielKom* F5, G5v; *LubPs* N2, Y5; *GroicPorz* a2; *Leop* 1.Reg 25/25, *Prov* 14/17, 18, 29, *Eccli* 13/11, 41/18, *Is* 9/17; Abowiem mądrość światá tego głupstwem ieft v Bogá *BibRadz* 1.Cor 3/19 [*idem GroicPorz* a2, *WujNT* Zzzzz4v, *WysKaz* 5], *4v, 123c marg, *Ps* 69/6, *Prov* 14/24, *Eccle* 1 arg, *Sap* 10/8, *Eccli* 22/16; *OrzRozm* H4v; *BielKron* 416v; *GrzegRóżn* K3; Ktory czyniąc głupstwu łwemu dofyć/ niekiedy mawiał/ żądam tego yżebym był nigdy piłma/ to ieft nauk wyzwolonych nieumiał *KwiatKsięż* F4; Wktorym rodzaju takowych niesłufnych poštěpkow/ niektory Dominicianow włafny potkomorzy/ iego nikczemność a głupstwo obyczainym pośmiewiłkiem opifał. *KwiatKsięż* G3; *Mącz* 31c, 368a, 424a, 507d; *GórnDworz* A2v, B, F8, Lv, L8 (17); *RejPos* 17v; *RejPosWiecz*³ 97; Aleć iuż prożne rzeczy łamá dobrze czuię/ Ze nie wcześnie gdy łie słało głupstw łwoich żáluię. *HistLan* Dv, Bv, Cv, Dv, D2v; Wpoione ieft głupstwo w łerce dzyecięce/ ále ie rozgá karánia oddali od niego. *RejPosWstaw* [41³]v, [41⁴]v; Głupstwo to ieft mowá iedney kráiny gardzić *BudBib przedm* c, *Ps* 69/5[6], *Eccle* 1/17, 2/3; *MycPrz* I A2; *WierKróc* A4v; ktorym łwoim głupstwem tak wiele łzkodliwych błędow námnożyli/ że ie trudno y wyliczyć. *BudNT przedm* b5; Co mowie/ nie wedle Bogá mowie/ ále iáko wgłupstwie/ wtem przedsięwzięciu pochwały. *BudNT* 2.Cor 11/17, *przedm* b4, b5, 1.Cor 2/14, 2.Cor 11/21; Ale wždy iż rzekł oblicza/ á nie oblicze/ tedy łie y tu głupstwo ich wielkie w tym pokázuie *CzechRozm* 17, 2v, 18, 26v, 32v, 48v (23); TYch wierz mi nie prze głupstwo Dubkowłkami zowá *PaprPan* P4v; *ModrzBaz* 12v, 56, 59v, 133v; O nie znośne głupstwo: Kronikę świata włzytkiego w Dzieiách Apóstołłkich mieć chcą *SkarJedn* 85, 20, 49, 52, 236, 297, 344, 353; A co to zá głupstwo kłániác łię twárzy niemey *SkarŻyw* 532, 126, 179, 189 [2 r.], 373, 443, 490, 581; *StryjKron* 537 marg; *CzechEp* 46, 70, 84, 151; Wierzyć bowiem/ w Iezulá Chriřtułá vkrzyżowánego/ ieft Zydom zgorźzenim/ á Grekom głupstwem [*bibl.* 1.Cor 1/23] *NiemObr* 10 [*przekład tego samego tekstu GrzegRóżn* K3, *WujNT*], 21, 45, 99, 121, 145; *KochPieř* 26; *GórnRozm* H2v [2 r.], H3, I4v, K4; Mnie/ mnie/ zá włafné głupstwo niech kaźn nágotuiá *ZawJeřt* 43, 29, 35, 40, 43; *Calep* 55b, 410b, 543b, 547a, 960b, 1012b, 1013a; *GostGosp* 70; *GostGospSieb*

+2v; *Phil* E4, G2, K3; Znak nieżycźliwym [!]/ żeś mnie wřpomogł/ Pánie Przeyřrzy me głupřtwá/ á potwierdz wfanie. *GrabowSet* Iv, B4v, C, Cv, G4, K3 (12); *RybGęřli* B2, C3, Dv; *WujNT* 1.*Cor* 1 *arg*, 18, s. 578 *marg*, 1.*Cor* 1/23, 25 (14); *WysKaz* 5; *Iuřtitia, eft řtultitia*: řprawiedliwořć głupřtem [!] ieřt. *PowodPr* 64, 10; *SkarKaz* 83a, 118b, 417a, 420a, 421a, 487a, 580b; *CiekPotr* 56; Nlkczemné głupřtwá Y podeyřřzánia: W wfzy im biie Táyné řzeptánié. *GosřCast* 75, 22; *SkarKazSej* 658a, 676a, 698a *marg*; *KlonWor* 60, 64, 81; Toř chciał (mnimam) w pierřcieniu co dał Ořley głowie Mieyřce naprzod: by głupřtwá řprořnořć potomkowie Ná ten ználi Herb pátrząc/ mądrořć mieli w cenie *SzarřRyt* D3v.

W przeciřstawieniu: »umiejętnořć ... głupřstwo« (2): *BibRadz Prov* 15/14; obracam mądre náząd/ y vmiejętnořć ich w głupřstwo obracam [*et scientia eorum řtultitiam facit*]. *BudBib* Is 44/25.

W charakterystycznych pořłączeniach: głupřstwo boře, gospodarskie, heretyckie, jasne, jawne, ludzkie (3), niemale, niepořłednie, nierozumne, niewymowne, nieznořne, nikczemne, osobliwe, ostatnie, potworne, silne, sprosne (2), szalone, szczere (2), tego řwiata (4), wielkie (19), własne, zmyřłone (3), znaczne, řydowskie; głupřstwo błędu, ludu (ludzi) (2), niewiernych, ojców, przodków, szalonych; głupřstwo gromić, hamować, karać, przypisać (przypisować, opisać) (4), pokazać (pokazować, ukazać, okazować) (12), porozumieć, rozwařzyć (2), wiedzieć (2), wydawać, zadać, znać (poznać) (3); za głupřstwo mieć (2), przyczytać (poczytać) (3); głupřstwem grzeszyć, karać się, zdać się (2); w orzeczniku zdania z podmiotem w *inf* (21).

Szeregi: »mądrořć ani głupřstwo« (1): pán Chriřtus gdy tu wykładá ktoby był na dobrei řięmi zařiany/ a kto na nietrafnyi niewřpominá mądrořci ani głupřtwá *MurzNT* 66. [*Ponadto w innych pořłączeniach strukturalnych 17 r.*].

»niebaczořć i głupřstwo« (1): *Collátinus* zá nimi przyczynę czynić poczał/ obmawiáiąc ich niebácznořć y głupřtwo/ zá zwiedzienim towarřystwá. *Phil* E2.

»głupřstwo a (i) nieumi(ej)ętnořć« [*szyk 12 : 1*] (13): *SeklKat* F2; *Lusticia capitalis*, Wielkie głupřtwo/ á nieumiętnořć. *Mącz* 37d; *GórnDworz* Ee5v, Ff3, Ff3v, Gg5v; Mogá oni iáko chcą odpowiadać: á coř po tym gdy y w tym głupřtwo y nieumiętnořć řwá pokázuia. *CzechRozm* 109, 83, 129v, 136, 235v; *LatHar* 597; *WujNT* 216.

»głupřstwo a (i) niewiađomořć« = *ignorantia ac řtultitia* *Modrz* [*szyk 3 : 1*] (4): bo to/ czym wygrawa chćiwořć ná rozumie/ nic inego nie ieřt/ iedno głupřthwo/ á niewiađomořć *GórnDworz* Ff5, Ff4 [2 r.]; *ModrzBaz* 67.

»prořtořć (a. prořtota) i głupřstwo« (2): *GliczKřiqř* 13; Nad to ieřzczę/ *Filofofia*/ *Sofiřtica*/ y wfřytki namowy mądrořci ludzkiey kthore řię z rozumem zgadzáia/ wnet wfřapia prořtořcie á głupřtwu Bořemu/ ktore ieřt mędrřze nizli wfřyřcy ludřie *GrzegRóżn* A2v.

»głupřstwo, (a) sprosnořć« = *řtultitia et řatuitas* *PolAnt* (2): kiedy chce być naytreřnieyřzym/ á naywięczey mowić/ thedy řie więcz we wfřythkim głupřtwie á řprořnořci popiřze *GórnDworz* N7v; *BudBib Eccle* 7/25.

»szaleńřtwo (a. szalonořć), (i, a) głupřstwo« = *insania et řtultitia* *Pol Ant* [*szyk 7 : 6*] (13): Zá wielá prac/ przychodzą řny/ á wielomownořci naydzie řie wiele głupřtwá y řzalonořci [*in multis sermonibus inuenietur řtultitia*]. *Leop Eccle* 5/2; *BibRadz Eccle* 1/17; *KwiatKřiqř* F4; *Mącz* 195c, 423d; Tákcí twoi/ ktorzi řię teraz ćiebie boia/ wydádzą potym řzaleńřtwo y głupřtwo twoie [*řtultitiam tuam*]

wfzytkiemu światu *ModrzBaz* 40v; *WerGość* 203, 226; *Calep* 60b, 301b, 303a, 1104b; *WujNT* 658.
[*Ponadto w innym połączeniu strukturalnym 1 r.*]

»(ani) głupstwo, (ani, i, abo, lecz) złość« = *impietas et fatuitas PolAnt* [szyk 5 : 2] (7); *BibRadz Eccle* 7/26; A mamyli prawdę rzec/ piłm ćwiczenia/ áni głupstwa/ ani złości w ludziach zaślepionych odeymuią *KwiatKsiąż* F3v; *HistLan* D2v, E3; *Calep* 787b; *GrabowSet* C3; *SkarKaz* 548a.

Wyrażenia przyimkowe: »prze głupstwo« (1): Zgniły y fkażyły się blizny moię/ prze głupstwo moię. *LatHar* 162.

»z głupstwa« = *in insipientia PolAnt*; *ex insania Modrz* (12): We wfzelkiey obietnici zley/ albo przifiędze zmien wola fwa/ á czos zgłupstwa flubował/ nieczin tego *SeklKat* F2v, F2; *KromRozm III* N6v; *BibRadz 2.Cor* 11/21; *GórnDworz* K8v; Ach miła corko y ktoż tho ná on czas wiedział/ Iżeś tho nie ze złości lecz z głupstwa czyniła *HistLan* D2v, D2; *CzechRozm* 83, 129v; *ModrzBaz* 67, 81v; *CzechEp* 26.

Synonimy: *grubijaństwo, grubość, grubstwo, niebacznosc, nierozum, nietrafność, nieumiejętność, niewiadomośc, prostosc, prostota, szaleństwo, szaloność.*

Cf **GLUPOŚĆ**

MM